

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Aanpak besteding middelen Vlaams Klimaatfonds in 2021

Samenvatting

De Vlaamse Regering wil de vrije beleidsruimte van 73,6 miljoen euro binnen het Vlaams Klimaatfonds in 2021 inzetten voor haar bijdrage aan internationale klimaatfinanciering (4,8 miljoen euro) en voor Vlaamse mitigatiemaatregelen (68,8 miljoen euro). Onderstaande tabel geeft het overzicht van nieuwe maatregelen die in 2021 gefinancierd worden vanuit het Vlaams Klimaatfonds.

Maatregelen	VKF-bijdrage in 2021
Verderzetting van onderbouwde aanpak voor energiebesparing van het gebouwenpark in de sector Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	8,2 miljoen euro
Energierenovatie van culturele infrastructuur	3 miljoen euro
Energiebesparing gebouwen VDAB	2,2 miljoen euro
Energiebesparing in jeugdinfrastructuur	2,86 miljoen euro
Energiebesparing in onderwijsinfrastructuur:	4,2 miljoen euro
Energetische renovatie sportinfrastructuur	4,2 miljoen euro
Lokaal Energie en Klimaatpact en uitbreiding burenpremie	15,8 miljoen euro
Broeikasgasreductie en koolstofopslag in landbouw	5 miljoen euro
Versterking ecologiepremie+	1 miljoen euro
Actieplannen mobiliteit en gebouwen Vlaamse overheid	5,4 miljoen euro
Subsidies voor energetische renovaties in sociaal wonen	5,9 miljoen euro
Onroerend Erfgoed: educatie, sensibilisatie, subsidies	2,5 miljoen euro
Omgeving: Warmtenet Aquafin	0,8 miljoen euro
Calls Energieconsulentenprojecten 2021	2,5 miljoen euro
Ondersteuning VME voor opmaak BENOvatiemasterplan appartementen	2 miljoen euro
Pilootproject ondersteuning sociale doelgroep voor onderhoud en afstelling verwarming	1 miljoen euro
Ondersteuning definitieve uitdienst name oude stookolieketels onderwijs	2,1 miljoen euro
Internationale klimaatfinanciering	4,8 miljoen euro
Totaal	73,6 miljoen euro

De maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen zullen verder uitgewerkt worden met ramingen van kosten en impact. Op basis van hun kostenefficiëntie, terugverdientijd en hefboomeffect zal het maximale cofinancieringspercentage uit het VKF en hieruit volgend de eigen minimale middeleninzet van de ontvangende entiteiten bepaald worden.

A. CONTEXT EN BESCHIKBARE MIDDELEN IN 2021

In 2012 besliste de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatfonds (VKF) op te richten in de vorm van een organiek begrotingsfonds (decretaal basis in artikel 14 van het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012).

Het VKF wordt gevoed met de veilingopbrengsten uit het EU ETS die naar Vlaanderen vloeien. Deze middelen kunnen aangewend worden voor het voeren van Vlaams klimaatbeleid, het betalen van compensaties voor indirecte emissiekosten, bijdragen aan internationale klimaatfinanciering en de aankoop van flexibiliteit voor het realiseren van de broeikasgasreductiedoelstellingen.

Na de aftrek van de reeds besliste uitgaven bedraagt de **beschikbare beleidsruimte in 2021 voor het nemen van nieuwe maatregelen met middelen uit het VKF 73.649.405 miljoen euro**.

Deze beschikbare middelen zullen aangewend worden voor bijdragen aan internationale klimaatfinanciering en voor het uitvoeren van nieuwe maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen. Eventuele aankopen van flexibiliteit voor het realiseren van de Vlaamse broeikasgasreductiedoelstelling 2013-2020 zullen vanuit de algemene middelen gefinancierd worden.

Internationale klimaatfinanciering

In de periode 2016-2020 heeft Vlaanderen zich in het kader van de intra-Belgische lastenverdeling inzake de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen geëngageerd om jaarlijks 14,5 miljoen euro bij te dragen aan internationale klimaatfinanciering. Momenteel is er nog geen akkoord over een lastenverdeling voor de periode na 2020. In afwachting van een dergelijk intra-Belgisch akkoord zal Vlaanderen het engagement van een jaarlijkse bijdrage van 14,5 miljoen euro verderzetten in 2021.

Voor internationale klimaatfinanciering voorzien we in 2021 vanuit het Vlaams Klimaatfonds **4.849.361 euro**. Voor dit bedrag wordt in 2021 een nieuwe oproep voorbereid naar projecten die bijdragen aan internationale klimaatfinanciering én waarbij Vlaamse ondernemingen betrokken zijn.

Naast deze bijdrage vanuit het Vlaams Klimaatfonds voor internationale klimaatfinanciering zal er in 2021 ook een bijdrage aan internationale klimaatfinanciering voorzien worden binnen de begroting van Buitenlandse Zaken.

Het resterende bedrag in het VKF van 68.800.044 euro (73.649.405 euro - 4.849.361 euro) is beschikbaar voor nieuwe maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen.

B. Nieuwe maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen

Principes Visienota

Bij de financiering van nieuwe maatregelen gelden de principes uit de visienota (VR 2020 1109 DOC.0985/1BIS) betreffende de cofinanciering in functie van de kostenefficiëntie voor allocatie van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor Vlaamse mitigatiemaatregelen. Het gaat hierbij concreet om volgende principes;

1. Enkel maatregelen die gericht zijn op emissiereducties in de sectoren die niet gevat worden door het Europees Systeem van Verhandelbare Emissierechten (EU ETS) zullen uit het VKF gefinancierd worden. Het is immers enkel voor deze niet-ETS sectoren - de gebouwen, transport, landbouw, afval en een klein deel van de industrie – en de LULUCF-sectoren dat de Vlaamse overheid rechtstreeks verantwoordelijk is en de financiële gevolgen moet dragen van eventuele tekorten.
2. Principe van cofinanciering: dit betekent dat de steun vanuit de overheid voor broeikasgasreductiemaatregelen niet integraal gefinancierd kan worden vanuit het Vlaams Klimaatfonds, maar gedeeltelijk ook met andere Vlaamse of lokale overheidsmiddelen gefinancierd moet worden.
3. Kostenefficiënte maatregelen kunnen een hogere cofinanciering uit het VKF ontvangen.

Nieuwe maatregelen die bijdragen aan realiseren van Vlaamse klimaatdoelstellingen

Energetische renovatie gebouwen

Subsidies voor energetische renovaties in sociaal wonen: 5,9 M€

- De SHM's krijgen subsidies in de vorm van premies voor de verbetering van de thermische prestaties van de gebouwschil, van de verwarmingsinstallaties van bestaande huurwoningen en voor de toepassing van duurzame energietechnieken bij renovaties of vervangingsbouw (VKF-subsidies). Voorgaande jaren kwamen de middelen vnl. uit het Klimaatfonds (jaarlijks minimum 20 M €). Het is bijgevolg te verantwoorden om ook een budget te vragen voor de VKF-subsidies in constant beleid voor 2021. Het is daarnaast ook de bedoeling het budget voor de bestaande VKF-subsidies voor energiezuinigheid te versterken en het toepassingsgebied uit te breiden voor
 - de meerkosten verbonden aan investeringen in hernieuwbare energie in het kader van geen aardgasaansluitingen bij grote verkavelingen, grote groepswoonbouwprojecten en grote appartementsgebouwen;
 - het opvangen van de afschaffing van de REG-premies voor SHM's;
- Uitbreiding woningrenovatiepremie naar verhuurders die voldoen aan de inkomensgrenzen zoals van toepassing op de eigenaar-bewoner;
- Energiesubsidies ter ondersteuning van een oproep voor experimentele proefprojecten rond energie binnen sociale woningbouw.

Onroerend Erfgoed: educatie, sensibilisatie en subsidies voor energiezuinig onroerend erfgoed: 2,5 M€

- Educatie en sensibilisatie EPC voor onroerend erfgoed:
 - Uitwerken en lanceren van een sensibiliseringscampagne die de opmaak van EPC voor onroerend erfgoed bij eigenaars aanmoedigt en actieve begeleiding van de eigenaars bij de uitvoering van de aanbevelingen aan hun beschermde goed op korte termijn energiezuinig te maken;

- Vervolgverhaal op onroerend erfgoedenergieloket en opleiding onroerenderfgoed-energiesdeskundigen: uitwerken, met jaarlijkse bijscholing en een “lerend netwerk” voor onroerenderfgoedenergiesdeskundigen (o.m. om goede cases uit te wisselen);
- Oproep met focus op energiezuinig restaureren: bv. een oproep naar modelprojecten (met vernieuwende technieken, evt. gekoppeld aan een ‘herbestemmingsverhaal, of voor projecten die een collectief voordeel opleveren), of een oproep met focus op kleinschalige projecten door onroerend erfgoedbewoners of door energiezuinigheid als topic mee te nemen in elke andere oproep.

Verderzetting van onderbouwde aanpak voor energiebesparing van het gebouwenpark in de sector Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: 8,2 M€

VIPA werkt, i.s.m. het VEB, vanuit een totaalaanpak op maat van de verschillende voorzieningen. De eerste stap in deze totaalaanpak is het uitvoeren van een energiescan van het betreffende gebouw. Een studie bureau screent de huidige energie-efficiëntie van het gebouw en brengt gedetailleerd de verschillende energiebesparende maatregelen in kaart. VIPA financiert met de middelen vanuit het VKF deze energiescan. De cofinanciering vanuit de voorziening bestaat uit het binnen de 3 jaar uitvoeren van de maatregelen met een terugverdientijd kleiner dan 5 jaar. Voor de energiebesparende maatregelen komende uit de energiescan met een terugverdientijd groter dan 5 jaar kunnen de voorzieningen via een oproepsysteem VKF-subsidies aanvragen. In het voorjaar van 2021 wil VIPA daarvoor een 7de oproep lanceren.

Energierenovatie culturele infrastructuur: 3 M€

- 1,5 M€ via investeringssubsidies voor culturele infrastructuur (energie-efficiëntie);
- 1,5 M€ eigen infrastructuur – o.a.
 - De Singel: vervangen buitenschrijnwerk, isolatiewerken voor stookplaats, ventilatie en daken.
 - Rosas: dakwerken, schrijnwerk en vernieuwen CV-installatie conciërgewoning.
 - Permekemuseum: energetische renovatie;

Energiebesparing gebouwen VDAB: 2,2 M€

- Energiebesparingsmaatregelen in de gebouwen (stookplaatsrenovatie, dakisolatie, isolatie van verwarmingsleidingen/kranen/appendages).
- Fase 4 van energiemonitoringsysteem: installeren van aanstuurbare slimme thermostaten (500) en digitaal gekoppelde thermostatische radiatorcransen (10.000).

Energiebesparing in jeugdinfrastructuur: 2,86 M€

- Voor het beleidsdomein Jeugd wil het departement Cultuur Jeugd en Media energiezuinige maatregelen uitvoeren in de eigen jeugdinfrastructuur. Het departement zal werk maken van een masterplan Energie om, na een versnelling van de maatregelen in 2021, een langetermijnstrategie energie-efficiëntie uit te werken voor de eigen jeugdinfrastructuur Hoge Rielen en Destelheiden.
- Daarnaast worden de middelen aangewend voor het aanmoedigen van energiezuinige investeringen voor bovenlokale jeugdorganisaties door een continuering van de investeringssubsidies “energiezuiniger maken jeugdinfrastructuur” en de verderzetting van het proefproject “Gratis Energiescans voor Jeugdinfrastructuur”. De Energiescans worden aangeboden aan jeugdorganisaties met eigen infrastructuur in samenwerking tussen het departement, Pulse Transitienetwerk en het Vlaams Energiebedrijf. Op basis van de energiescans kunnen organisaties een aanvraag indienen voor de bovenlokale investeringssubsidies.

Energiebesparing in onderwijsinfrastructuur: 4,2 M€

In de periode 2017-2019 werden reeds klimaatfondsmiddelen ter beschikking gesteld van het onderwijs. Deze werden aangewend voor reguliere bouwdoosiers, die specifieke (extra) werken bevatten met het oog op een CO₂-reductie. Het gaat dan concreet over:

- Vloer, gevel, dak en zoldervloerisolatie
- Vervanging van glas door hoogrendementsglas of ramen door hoogrendementsramen
- Zonneboiler
- Warmtepomp
- Vervanging ketel door hoogrendementsketel

Telkens wordt in cofinanciering voorzien, hetzij vanuit de scholen zelf, hetzij vanuit de reguliere middelen voor infrastructuur binnen beleidsdomein O&V. Zowel het gesubsidieerd onderwijs, het Gemeenschapsonderwijs, alsook het hoger onderwijs komen in aanmerking voor cofinanciering vanuit het Vlaams Klimaatfonds.

Energetische renovatie sportinfrastructuur: 4,2 M€

De projecten voor sportinfrastructuur passen binnen de langetermijnvisie voor de centra van Sport Vlaanderen: toekomstgericht en kostenefficiënt. We zetten in op het 'trias energetica' principe, waarbij 1) het netto-energieverbruik zo veel als mogelijk wordt beperkt, 2) voor de (verlaagde) energiebehoefte wordt ingezet op hernieuwbare energie en 3) voor de overige energiebehoefte wordt ingezet op duurzame energieproductie op basis van niet-hernieuwbare energiebronnen. Alle voorstellen zijn kostenefficiënt en/of energieverschonend. Projecten die voorliggen: renovatie daken centra Sport Vlaanderen, energiebesparende maatregelen Topsportthol Gent, ...

Calls Energieconsulentenprojecten 2021: 2,5 M€

Deze maatregel is gericht op:

- Creatie pool van renovatiecoaches
- Activering van eigenaars tot renovatie op basis van thermografische foto's

De bedoeling is om woningeigenaars via een gepersonaliseerde aanpak aan te zetten tot actie om hun woning energetisch te renoveren. Hiervoor zal gewerkt worden met een combinatie van thermografische foto's met een aanbod aan duiding en aansluitende begeleiding bij de uitvoering van energiebesparende renovatiewerken. Concreet zullen daarom twee calls gelanceerd worden:

- Een call voor 20 voltijdse renovatiecoaches voor drie jaar die nauw zullen samenwerken met de energiehuizen en ook nieuwe maatregelen (renteloos renovatiekrediet, labelpremie, flankerende maatregelen afschaffing exclusief nachttarief) zullen promoten.
- Een call thermografie voor 3 regionale pilootprojecten met naast het opmaken van nieuwe en gebruiken van bestaande thermografische foto's, ontwikkeling van een werkmethode voor contact met eigenaars (via de energiehuizen).

Ondersteuning VME voor opmaak BENOvatiemasterplan appartementen: 2 M€

In Vlaanderen zijn er bijna 850.000 appartementen in bijna 132.000 gebouwen. Bijna 29% van de appartementen heeft het label D, E of F. Door de structuur van mede-eigendom verlopen beslissingsprocessen voor de renovatie van appartementsgebouwen moeizaam. Om correcte en ambitieuze beslissingen te nemen, heeft de VME nood aan een helder totaaladvies met een stappenplan dat gelet op de techniciteit een aanzienlijk kostenplaatje kent. Om te stimuleren dat VME's dit totaaladvies laten opmaken, is er behoefte aan het ondersteunen van de opmaak van renovatieplannen voor appartementsgebouwen. Via een pilootcall wordt voor de opmaak van een masterplan BENOvatie een aanbod gerealiseerd waarop de VME beroep kan doen

Pilootproject ondersteuning sociale doelgroep voor onderhoud en afstelling verwarming: 1M €

Centrale stooktoestellen op gas moeten 2-jaarlijks worden onderhouden door een erkende technicus, die op stookolie en vaste brandstoffen jaarlijks. Tijdens het periodieke onderhoud kan de energie-

efficiënte werking van de ketel geoptimaliseerd worden door een juiste inregeling van de installatie. De inschatting is dat voor de sociale doelgroep de kostprijs van het onderhoud een drempel vormt.

Daarom wordt een onderhouds- en afstellingspremie voor verwarming bij de sociale doelgroep ingevoerd. Deze nieuwe tijdelijke energiepemie bedraagt forfaitair 150 euro voor een onderhoud inclusief optimalisatie van het ketelrendement en waar relevant een advies voor vervanging. De energiehuizen zetten hiervoor een samenwerking op met lokale onderhoudstechnici die deze taken uitvoeren aan een standaardprijs van 150 euro.

Ondersteuning definitieve uitdienst name van oude stookolieketels onderwijs: 2,1 M€

Scholen zullen financieel ondersteund worden bij het definitief uit dienst nemen van oude stookolieketels.

Lokale klimaatacties

Lokaal Energie en Klimaatpact en uitbreiding burenpemie: 15.8 M€

- In het kader van het Lokaal Energie en Klimaatpact ('Pact') voorzien we 14.824.010 € co-financiering voor lokale besturen om doortastende klimaatacties uit te voeren die bijdragen aan de broeikasgasreductiedoelstelling in de Vlaamse niet-ETS en LULUCF sectoren. We moedigen steden en gemeenten aan om de engagementen in het kader van het Pact te realiseren in samenwerking met andere lokale besturen, bedrijven, verenigingen en burgers door opschaalbare mitigatiemaatregelen op het terrein uit te voeren. De co-financiering zal zich richten op de uitvoering van de 'werven' zoals opgenomen in het Pact. ABB zal de praktische organisatie voor de oproep Lokale Klimaatactie op zich nemen. De aanvragen en opvolging zal waar mogelijk in samenwerking met Netwerk Klimaat en andere relevante actoren worden ondersteund en verrijkt.
- Om collectieve energiebesparende renovaties extra te stimuleren, wordt er 1.000.000 € voorzien voor de huidige burenpemie uit te breiden van de huidige 400€ per wooneenheid naar 600€.

Klimaatmitigatie in de landbouw

Broeikasgasreductie en koolstofopslag in de landbouw stimuleren: 5 M€

- 3 M€ verlenging VLIF steuncategorie 40% voor reductie energetische emissies met hoog effect broeikasgasreductie (onderdelen pocketvergister, warmtepomp, gebruik restwarmte, elektrificatie machines...).
- 1 M€ reductie niet-energetische emissies rundvee.
- 1 M€ LULUCF (koolstofopslag in de bodem) zoals nieuwe agromilie- en klimaatmaatregel optimalisatie koolstofopslag in graslanden (bv. gefaseerd begrazen, tijdelijk grasland omzetten naar blijvend grasland, ...), bijdrage financiering koolstofmonitoringsnetwerk (cofinanciering VKF naast ILVO en dep LV).

Klimaatmitigatie niet-ETS industrie

Versterking ecologiepremie: 1 M€

- Versterking budget Ecologiepremie+ specifiek voor technologieën met hoge broeikasgasbesparing, meer bepaald rond vervanging van industriële koelmiddelen en rond groene warmte/warmtebesparing (niet-ETS-bedrijven). Het zijn twee actiepunten uit het VEKP waar VLAIO bijkomend beleid moet rond voeren.

Klimaatplan Vlaamse overheid

Actieplan Mobiliteit en Actieplan Gebouwen van de Vlaamse overheid: 5,4 M€

- 2,1 M€: mobiliteit: in hoofdzaak laadinfrastructuur;
- 3,3 M€: vastgoed: energetisch ingrepen in o.a. VAC Hasselt en VAC Mechelen.

Energie

Beleidsveld Omgeving: Warmtenet Aquafin Slachthuisite: 0,8 M€

Het gezuiverd afvalwater van de waterzuiveringsinstallatie van Deurne (Aquafin) wordt geloosd in het Lobroekdok. Dit water bevat nog een belangrijke hoeveelheid restwarmte afkomstig van het huishoudelijk gebruik. Door deze restwarmte te onttrekken aan het gezuiverd water door middel van warmtepompen, kan een warmtenet op 65°C gevoed worden. Dit warmtenet zal instaan voor de collectieve verwarming van ca. 2.500 nabijgelegen woningen op de te ontwikkelen slachthuisite. De realisatie van dit warmtenet zal gebeuren in samenwerking met Fineg.

Volgende stappen

In de loop van 2021 dient elke minister voor deze aangekondigde maatregelen een gedetailleerde aanvraag in te dienen voor cofinanciering vanuit het VKF, conform de procedure beschreven in de visienota van 11 september 2020. Hierbij zorgt elke minister:

- voor de raming van het niet-ETS of LULUCF BKG-reductiepotentieel, raming van de investeringskosten (met onderscheid Vlaamse of lokale overheid – derde betrokken partijen) en raming van de jaarlijkse kosten en jaarlijkse opbrengsten/besparingen. Het beleidsdomein Omgeving stelt hier een sjabloon voor ter beschikking.
- voor agendering op de Vlaamse regering van de geselecteerde maatregelen
- dat de geselecteerde maatregelen in lijn zijn met de geldende staatssteunregels.

Op basis van de geraamde kostenefficiëntie, terugverdientijd en het hefboomeffect zal het maximale cofinancieringspercentage bepaald worden conform de regels van de visienota van 11 september 2020. Het resterende percentage van de overheidskosten van deze klimaatmaatregelen zal door de entiteiten zelf gefinancierd moeten worden. Deze financiering kan bestaan uit middelen van de eigen entiteitsbegroting of andere begrotingsposten van de Vlaamse of lokale overheid.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR